

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย : การประยุกต์ใช้การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ

สิทธิพงษ์ ปานนาค^{1*} ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์² และ ฐิยาพร กันตารณวัฒน์³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะพื้นฐานของรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย 2) เพื่อสังเคราะห์รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ด้วยวิธีการประยุกต์ใช้การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ รายงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกและผ่านการประเมินคุณภาพ จำนวนทั้งสิ้น 37 รายการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินคุณภาพรายงานวิจัย ประเด็นการประเมินจำนวน 15 รายการ แต่ละประเด็นมีความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับค่าเฉลี่ยที่ 0.66-1.00 และมีความเชื่อมั่น จากการวัดความสอดคล้องภายในที่ผู้ประเมินมีความอิสระต่อกัน ค่าที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.86 การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย วิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของรายงานวิจัย ด้วยสถิติพื้นฐานค่าร้อยละ และสังเคราะห์รายงานวิจัยตามรูปแบบการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าหลัก ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะพื้นฐานของรายงานวิจัย เป็นงานวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต จำนวน 37 รายการ คิดเป็นร้อยละ 100 สาขาการบริหารการศึกษา มากที่สุด จำนวน 35 รายการ คิดเป็นร้อยละ 94.59 เป็นรายงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มากที่สุด จำนวน 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 21.62 สำเร็จการศึกษา ในปี พ.ศ. 2554 มากที่สุด จำนวน 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 18.91 ศึกษาวิจัยในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มากที่สุด จำนวน 17 รายการ คิดเป็นร้อยละ 45.94 และศึกษาวิจัยในโรงเรียนรัฐบาล มากที่สุด จำนวน 35 รายการ คิดเป็นร้อยละ 94.59 และ 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ประกอบด้วย การมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมทั้งภายนอกและภายใน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีภาวะผู้นำ มีความรู้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีจรรยาบรรณ พัฒนาดตนเองและวิชาชีพทางการศึกษา และมีความมั่นคงทางครอบครัว

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์; ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน; การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ

รับพิจารณา: 29 มีนาคม 2564

แก้ไข: 25 พฤษภาคม 2564

ตอบรับ: 31 พฤษภาคม 2564

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทร. +669 7129 7979 อีเมล: nice_thecop@hotmail.com

A Study of Desirable Characteristics of School Administrators in Thailand: The Application of Systematic Reviews

Sittipong Pannak^{1*} Pariyaporn Tungkunan² and Thiyaporn Kantathanawat³

Abstract

The purpose of this research were 1) To study the basic of research reports that related to the desirable characteristics of school administrators in Thailand and 2) To synthetic characteristics of research reports that related to the desirable characteristics of school administrators in Thailand with the application of a systematic reviews. The data used in the study were research reports that passed the selection criteria and quality assessment total 37 items. The research instrument was the quality assessment checklists for research report. There were 15 assessment checklists, each of them was content validity equal to the mean at 0.66-1.00. And Inter-Rater Reliability: IRR from the internal conformity measurement that assessors are independent of each other. The resulting value was 0.86. The analysis of the data consisted of analyze the fundamental characteristics of the research report with basic statistics, percentage values and synthesize research reports according to the qualitative synthesis using the domain analysis method. The results of the research were as follows: 1) The basic characteristics of the research reports were 37 items of Master's thesis, accounting for 100 percent. The Educational Administration was the most 35 items, accounting for 94.59 percent. The research reports from Rajabhat Maha Sarakham University were the most 8 items, accounting for 21.62 percent. The most of research reports were graduated in 2011, 7 items, accounting for 18.91 percent. The research studies in elementary schools were the most 17 items, accounting for 45.94 percent, and the research studies in government schools were the most 35 items, accounting for 94.59 percent. 2) Desirable characteristics school administrators in Thailand consisted of appropriate personality both external and internal. Have good interpersonal skills, morality, ethics, leadership, knowledge suitable for being a school administrator, the ability to manage educational institutions, code of ethics for self-development, educational professions and family stability.

Keywords: Desirable Characteristics; School Administrators; Systematic Review

Received: March 29, 2021

Revised: May 25, 2021

Accepted: May 31, 2021

---

¹ Master of Industrial Education, Education Administration, Industrial Education and Technology Faculty,
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

² Associate Professor of Industrial Education and Technology Faculty, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

³ Assistant Professor of Industrial Education and Technology Faculty, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

*Corresponding Author +669 7129 7979 e-mail: nice_thecop@hotmail.com

1. บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนกำหนดทิศทางและพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ทั้งนี้การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถพัฒนาและนำพาการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าได้เป็นอย่างดีนั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีคุณลักษณะที่จำเป็นและสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยในยุคปัจจุบัน รวมถึงคุณลักษณะของการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 [1] ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลแหล่งต่าง ๆ โดยทั่วไปได้พบรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย พบว่าแนวโน้มของการศึกษาวิจัยในด้านดังกล่าว ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้เป็นจำนวนมาก โดยจากการสืบค้นข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ย้อนหลังในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา พบรายงานวิจัยที่มีการเผยแพร่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 จนถึงปี พ.ศ. 2562 ประกอบด้วยรายงานวิจัยระดับมหาบัณฑิต (ปริญญาโท) และระดับดุษฎีบัณฑิต (ปริญญาเอก) ทั้งสิ้นจำนวน 323 รายการ โดยผลของการวิจัยมีข้อค้นพบที่หลากหลายประเด็น ซึ่งทำให้ผู้ที่สนใจอยากต่อการหาข้อสรุปที่แน่ชัด อีกทั้งในปัจจุบันการศึกษาวิจัยได้มีการพัฒนากระบวนการและระเบียบวิธีสำหรับการสังเคราะห์รายงานวิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลาย นำมาสรุปเป็นประเด็นองค์ความรู้ที่ทำให้เกิดข้อยุติหรือทำให้เกิดข้อค้นพบที่เป็นศาสตร์สิ่งใหม่ ซึ่งกระบวนการหรือระเบียบวิธีการสังเคราะห์รายงานวิจัยที่กล่าวนี้คือ การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Review) ซึ่งเป็นการรวบรวมผลการวิจัยในประเด็นปัญหาเดียวกัน โดยผ่านกระบวนการประเมินคุณภาพงานวิจัย และคัดเลือกผลงานวิจัยที่ได้มาตรฐานมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และ

นำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ทันสมัยและมีความน่าเชื่อถือ [2] ทั้งนี้จากการศึกษารายงานการวิจัยด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในประเทศไทยช่วงที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าจะมีผู้ศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันเป็นจำนวนมาก แต่การศึกษาวิจัยนั้นก็มีความแตกต่างกัน ทั้งกลุ่มเป้าหมาย สถานที่ดำเนินงานวิจัย ระยะเวลา การศึกษาวิจัย เครื่องมือการวัดผล และอื่น ๆ ซึ่งส่งผลให้การสรุปผลของการวิจัยอาจมีความเหมือนกันหรือมีความแตกต่างกัน ตลอดจนจากการศึกษาของผู้วิจัยในช่วงที่ผ่านมายังไม่พบงานวิจัยในลักษณะเชิงสังเคราะห์ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

ดังนั้นในส่วนของผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย เพื่อเป็นการมุ่งหาประเด็นที่เป็นข้อสรุปและองค์ความรู้ โดยการสังเคราะห์รายงานวิจัยด้วยวิธีการประยุกต์ใช้การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ซึ่งผลการศึกษาที่ค้นพบนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการยึดมั่นปฏิบัติตนที่ดีตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานทั้งต่อตนเองและวงการศึกษา อีกทั้งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับกระบวนการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในศาสตร์สาขาอื่น ๆ ได้อีกต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะพื้นฐานของรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

2.2 เพื่อสังเคราะห์รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ด้วยวิธีการประยุกต์ใช้การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีการประยุกต์ใช้การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic reviews) ตามแนวคิดของสมเกียรติ [3] ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดปัญหา 2) การรวบรวมข้อมูล 3) การประเมินคุณภาพงานวิจัย 4) การสังเคราะห์ผล และ 5) การแปลผล

3.2 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดการประเมินคุณภาพรายงานวิจัยของ อรพันธ์ [4] ศักดิ์ชาย [5] และชูชีพ [6] ซึ่งสรุปได้ว่าแนวคิดการประเมินคุณภาพรายงานวิจัย ประกอบด้วย ประเด็นดังนี้ 1) ความเป็นมาของปัญหา 2) ระบุประโยชน์ในการวิจัย 3) วัตถุประสงค์ 4) เอกสารประกอบการวิจัย 5) การออกแบบวิจัย 6) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 7) เครื่องมือในการวิจัย 8) การเก็บรวบรวมข้อมูล 9) การวิเคราะห์ข้อมูล 10) การอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูล 11) ผลการวิจัย 12) การอภิปรายผล และ 13) คุณค่าของงานวิจัยที่เกิดขึ้น

4. ขอบเขตงานวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ การศึกษารายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ที่มีการเผยแพร่และสามารถสืบค้นข้อมูลย้อนหลังได้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 จนถึงปี พ.ศ. 2562 พบรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนทั้งสิ้น 323 รายการ โดยเกณฑ์การคัดเลือกรายงานวิจัยเพื่อนำมาสังเคราะห์ ประกอบด้วย

ประเด็นที่ 1 เป็นรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ที่จัดการศึกษาในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชน

ประเด็นที่ 2 เป็นรายงานวิจัยที่มีการเผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2562 ระยะเวลา 12 ปี ย้อนหลังจากประกาศข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2550

ประเด็นที่ 3 สามารถสืบค้นได้จากแหล่งข้อมูลซึ่งประกอบด้วย ฐานข้อมูลโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์หอสมุดแห่งชาติ และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

ประเด็นที่ 4 เป็นรายงานวิจัยประเภทวิทยานิพนธ์และปริยญาบัตร ระดับการศึกษามหาบัณฑิต (ปริญญาโท) และระดับการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (ปริญญาเอก) จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

ประเด็นที่ 5 เป็นรายงานวิจัยที่สามารถสืบค้นได้ฉบับเต็ม (Full Text)

4.2 ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา คือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดปัญหา

ศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ และสังเคราะห์แนวความคิด เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหารายละเอียดอย่างลึกซึ้ง และตั้งประเด็นคำถามที่ต้องการได้คำตอบจากรายงานวิจัย เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตสำหรับการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบให้มีความชัดเจนและเหมาะสม โดยคำถามในการวิจัยคือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย มีคุณลักษณะอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล

1) สืบค้นรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย โดยมีคำสำคัญในการสืบค้น ได้แก่ คำว่า “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คุณลักษณะที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารที่ดี” ได้จำนวนทั้งสิ้น 323 รายการ

2) คัดเลือกรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
ตารางที่ 1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ประเทศไทย ตามเกณฑ์การคัดเลือกรายงานวิจัยที่ผู้วิจัย
กำหนด ดังปรากฏในตารางที่ 1

เกณฑ์คัดเลือก รายงานวิจัย	จัด การศึกษา ภาครัฐ/ ภาคเอกชน	ปีที่เผยแพร่		สถาบันอุดมศึกษา			ประเภทงานวิจัย		สืบค้นได้ ฉบับเต็ม (Full Text)	รวม จำนวน
		ก่อน พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2551- 2562	รัฐ	กำกับ ของรัฐ	เอกชน	วิทยานิพนธ์	สารนิพนธ์		
มหาบัณฑิต (ปริญญาโท)	315	150	165	69	64	32	47	86	39	39
		คัดออก	คัดเข้า	คัดเข้า	คัดเข้า	คัดออก	คัดเข้า	คัดออก	คัดเข้า	
ดุษฎีบัณฑิต (ปริญญาเอก)	8	8	0	0	0	0	0	0	0	0
		คัดออก								

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพงานวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาแนวคิดการประเมินคุณภาพรายงานวิจัย
ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการ
สร้างแบบประเมินคุณภาพรายงานวิจัย โดยแบบประเมิน
เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ตามเกณฑ์ การให้
คะแนน (Rubric Score) จำนวน 15 รายการ โดยใช้เกณฑ์
การให้คะแนน คือ

0 คะแนน หมายถึง คุณภาพรายงานวิจัยต่ำ

1 คะแนน หมายถึง คุณภาพรายงานวิจัยค่อนข้างต่ำ

2 คะแนน หมายถึง คุณภาพรายงานวิจัยปานกลาง

3 คะแนน หมายถึง คุณภาพรายงานวิจัยค่อนข้างสูง

4 คะแนน หมายถึง คุณภาพรายงานวิจัยสูง

ตารางที่ 2 รายการประเมินคุณภาพรายงานวิจัย

รายการ	ประเด็นการประเมิน
บทที่ 1	1. ความเป็นมาของปัญหาชัดเจน 2. ระบุถึงปัญหาและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นใน การวิจัย 3. วัตถุประสงค์มีความชัดเจน
บทที่ 2	4. จำนวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมี ความสมบูรณ์ 5. ระยะเวลาของเอกสารและวรรณกรรมที่ เกี่ยวข้องมีความเหมาะสม

ตารางที่ 2 รายการประเมินคุณภาพรายงานวิจัย (ต่อ)

รายการ	ประเด็นการประเมิน
	6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและ ต่างประเทศมีความเหมาะสม
บทที่ 3	7. การออกแบบวิจัยมีความเหมาะสม 8. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสม 9. เครื่องมือในการวิจัยมีความเหมาะสม 10. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมีความ เหมาะสม
บทที่ 4	11. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลมีความเหมาะสมกับ งานวิจัย 12. แพลตฟอร์มและนำเสนอผลการวิจัยได้อย่าง ถูกต้องชัดเจน
บทที่ 5	13. ผลการวิจัยมีความสำคัญสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ 14. ใช้เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการ อภิปรายผล 15. งานวิจัยมีคุณค่าเป็นประโยชน์สำหรับการ นำไปใช้

2) นำแบบประเมินคุณภาพรายงานวิจัยที่สร้างขึ้นให้
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา และการวัดประเมินผล
ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
จำนวน 3 คน โดยแบบประเมินมีความตรงเชิงเนื้อหา
ระหว่าง 0.66-1.00

3) นำแบบประเมินคุณภาพรายงานวิจัยที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองประเมินคุณภาพรายงานวิจัย จากกลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 1 เรื่อง โดยผู้วิจัยทดลองประเมินร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 1 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Inter-Rater Reliability: IRR) ซึ่งเป็นการวัดความสอดคล้องภายในที่ผู้ประเมินมีความอิสระต่อกัน ค่าที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.86

4) นำแบบประเมินคุณภาพรายงานวิจัย ส่งให้คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ประจำสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อขอเอกสารรับรองการยกเว้นพิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัย

5) ได้รับเอกสารรับรองการยกเว้นพิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง รหัสโครงการวิจัย EC-KMITL_64_005 รับรองการยกเว้น วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563

6) นำแบบประเมินไปใช้ประเมินคุณภาพรายงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกทั้ง 39 รายการ และคัดเลือกรายงานวิจัยที่ผ่านการประเมินคุณภาพในระดับสูงที่มีคะแนนประเมินอยู่ระหว่าง 3.21-4.00 เท่านั้น ซึ่งได้จำนวนทั้งสิ้น 37 รายการ เพื่อนำไปสังเคราะห์รายงานวิจัย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปรายงานวิจัยที่ผ่านการประเมินคุณภาพ

ระดับคุณภาพรายงานวิจัย	คะแนน	จำนวน
คุณภาพระดับสูง	3.21-4.00	37
คุณภาพระดับค่อนข้างสูง	2.41-3.20	2
คุณภาพระดับปานกลาง	1.61-2.40	0
คุณภาพระดับค่อนข้างต่ำ	0.81-1.60	0
คุณภาพระดับต่ำ	ต่ำกว่า 0.80	0

รายงานวิจัยที่นำไปสังเคราะห์ จำนวน 37 รายการ

ขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์ผล

1) ศึกษาคุณลักษณะพื้นฐานของรายงานวิจัยด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ (Percentage) ประกอบด้วย ระดับของงานวิจัย สาขาวิชา สถาบันการศึกษา ปีที่สำเร็จการศึกษา ระดับสถานศึกษาที่ทำกรวิจัย และประเภทสถานศึกษาที่ทำกรวิจัย

2) สังเคราะห์รายงานวิจัยด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ตามรูปแบบการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) จากผลรายงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยนำมาวิเคราะห์ให้มีความความสัมพันธ์สอดคล้องเป็นเหตุและผลซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีเนื้อหาจำกัดความที่ครอบคลุม มีความกระชับ เข้าใจง่ายและตรงประเด็นตามหลักการวิเคราะห์คุณสมบัติและส่วนประกอบของข้อมูลเชิงคุณภาพ [7] ดังตัวอย่างตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวอย่างวิธีการสังเคราะห์รายงานวิจัย

กลุ่มคำที่แสดงถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความสัมพันธ์	คำหลัก
① “กิริยาวาจาสภาพเรียบร้อย ② แต่งกายสะอาดเหมาะสม ③ เรียบร้อย อุดหนุนอดกลั้น รู้จักควบคุมอารมณ์” ทวีชัย [8]	① กิริยาวาจาสภาพ ② แต่งกายเรียบร้อย ③ ควบคุมอารมณ์ได้ดี	บุคลิกภาพเหมาะสม
① “ใช้คำพูดสุภาพ สามารถควบคุมอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมได้เป็นอย่างดี แต่งกายสุภาพเหมาะสมกับโอกาสและกาลเทศะ” นิตยา [9]		

ขั้นตอนที่ 5 การแปลผล

สรุปผลและบันทึกผลการวิจัยจากการสังเคราะห์ โดยเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสอดคล้องกันกับประเด็น คำถามการวิจัยที่กำหนดไว้ อภิปรายผลการวิจัยเทียบเคียง กับข้อมูลอื่น ๆ ถึงความแตกต่างและความคล้ายคลึง หรือไม่ อย่างไรบ้าง เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง เทียบตรงจากการสังเคราะห์

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของรายงาน วิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

ตารางที่ 5 คุณลักษณะพื้นฐานของรายงานวิจัย

คุณลักษณะพื้นฐานของรายงานวิจัย	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
1. ประเภทรายงานวิจัย		
1) ระดับปริญญาโท	37	100
2) ระดับปริญญาเอก	0	0
2. สาขาวิชา		
1) การบริหารการศึกษา	35	94.59
2) การบริหารจัดการการศึกษา	2	5.40
3. สถาบันการศึกษา		
มหาวิทยาลัยของรัฐ		
1) มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	1	2.70
2) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	1	2.70
3) มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	1	2.70
4) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	1	2.70
5) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	4	10.81
6) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	2	5.40
7) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	1	2.70
8) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	7	18.91
9) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	1	2.70
10) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	8	21.62
11) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	1	2.7
12) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	3	8.10

ตารางที่ 5 คุณลักษณะพื้นฐานของรายงานวิจัย (ต่อ)

คุณลักษณะพื้นฐานของรายงานวิจัย	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
13) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	2	5.40
14) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	1	2.70
15) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	1	2.70
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ		
16) มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	2	5.40
4. ปีที่สำเร็จการศึกษา		
1) ปี พ.ศ. 2551	5	13.51
2) ปี พ.ศ. 2552	4	10.81
3) ปี พ.ศ. 2553	2	5.40
4) ปี พ.ศ. 2554	7	18.91
5) ปี พ.ศ. 2555	1	2.70
6) ปี พ.ศ. 2556	5	13.51
7) ปี พ.ศ. 2557	6	16.21
8) ปี พ.ศ. 2558	1	2.70
9) ปี พ.ศ. 2559	1	2.70
10) ปี พ.ศ. 2560	2	5.40
11) ปี พ.ศ. 2561	2	5.40
12) ปี พ.ศ. 2562	1	2.70
5. ระดับสถานศึกษาที่ทำการวิจัย		
1) ปฐมวัย	1	2.70
2) ประถมศึกษา	17	45.94
3) มัธยมศึกษา	3	8.10
4) ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	16	43.24
6. ประเภทสถานศึกษาที่ทำการวิจัย		
1) โรงเรียนเอกชน	2	5.40
2) โรงเรียนรัฐบาล	35	94.59

จากตารางที่ 5 อธิบายผลการวิเคราะห์คุณลักษณะ พื้นฐานรายงานวิจัย ประกอบด้วย ดังนี้

1) ระดับประเภทรายงานวิจัย พบว่า เป็นงาน วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต (ปริญญาโท) จำนวน 37 รายการ คิดเป็นร้อยละ 100

2) สาขาวิชาของรายงานวิจัย พบว่า เป็นรายงานวิจัยสาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 35 รายการ คิดเป็นร้อยละ 94.59 และเป็นรายงานวิจัยสาขาการบริหารจัดการการศึกษา จำนวน 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 5.40

3) สถาบันการศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า เป็นรายงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มากที่สุด จำนวน 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 21.62 รองลงมาเป็นรายงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 18.91 รายงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 10.81 รายงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวน 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.10 รายงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และมหาวิทยาลัยสวนดุสิต สถาบันการศึกษาละ 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 5.40 และรายงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี น้อยที่สุดสถาบันการศึกษาละ 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 2.70

4) ปีที่สำเร็จการศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2554 มากที่สุด จำนวน 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 18.91 รองลงมาสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2557 จำนวน 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16.21 สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2551 และปี พ.ศ. 2556 จำนวนปีละ 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 13.51 สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 10.8 สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2553 ปี พ.ศ. 2560 และปี พ.ศ. 2561 จำนวนปีละ 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 5.40 และน้อยที่สุดสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ.

2555 ปี พ.ศ. 2558 ปี พ.ศ. 2559 และปี พ.ศ. 2562 จำนวนปีละ 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 2.70

5) ระดับสถานศึกษาที่ทำกรวิจัย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า เป็นการศึกษาวิจัยในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มากที่สุด จำนวน 17 รายการ คิดเป็นร้อยละ 45.94 รองลงมาเป็นการศึกษาวิจัยในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 16 รายการ คิดเป็นร้อยละ 43.24 ศึกษาวิจัยในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.10 และศึกษาวิจัยในโรงเรียนระดับชั้นปฐมวัย น้อยที่สุด จำนวน 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 2.70

6) ประเภทสถานศึกษาที่ทำกรวิจัย พบว่า เป็นการศึกษาวิจัยในโรงเรียนรัฐบาล มากที่สุด จำนวน 35 รายการ คิดเป็นร้อยละ 96.66 และศึกษาวิจัยในโรงเรียนเอกชน น้อยที่สุด จำนวน 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 5.40

6.2 ผลการสังเคราะห์รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ประกอบด้วยจำนวน 8 ด้าน ประกอบด้วย ดังนี้

ด้านที่ 1 มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมทั้งภายนอกและภายใน ประกอบด้วย บุคลิกภาพภายนอก คือ 1) มีกิริยา วาจาสุภาพ นอบน้อม อ่อนโยน 2) แต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมกาลเทศะ 3) มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ 4) มีความสง่าผ่าเผย น่านับถือ 5) ร่าเริงยิ้มแย้มแจ่มใส มีอารมณ์ขัน และบุคลิกภาพภายใน คือ 1) สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ 2) มีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงออก

ด้านที่ 2 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประกอบด้วย 1) ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น 2) มีความสามัคคี ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และทำงานเป็นทีม 3) มีความเป็นมิตร ให้ความเป็นกันเอง ไม่ถือตัวและมีความจริงใจ 4) มีการสื่อสารและประสานงานที่ดี 5) มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และคอยให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงาน และ 6) เป็นผู้ให้เกียรติและยกย่องชมเชยผู้อื่นเสมอ

ด้านที่ 3 มีคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 1) การยึดมั่นในความถูกต้อง มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม 2) มีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว 3) มีความเมตตา กรุณา 4) มีวิริยะอุตสาหะ อุทิศตนในการทำงาน รับผิดชอบและตรงต่อเวลา 5) ยึดมั่นในกฎ ระเบียบ และหลักธรรมคำสอนทางศาสนา 6) ละเว้นจากสิ่งเสพติดและอบายมุข และ 7) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน

ด้านที่ 4 มีภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 1) เป็นผู้ตัดสินใจได้ดีตามสถานการณ์ มีหลักการใช้เหตุและผล 2) สามารถโน้มน้าวใจผู้อื่นร่วมกันทำงานได้เป็นอย่างดี 3) มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) มีความยืดหยุ่นในการทำงาน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และ 5) มีไหวพริบ สติปัญญาเฉลียวฉลาด แก้ไขปัญหาได้ดี

ด้านที่ 5 มีความรู้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ 1) มีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาและหลักสูตรทางการศึกษา 2) มีความรู้ในวัดและประเมินผลการศึกษา 3) มีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา 4) มีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ นิเทศการศึกษา และการแนะแนว 5) มีความรู้เกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียน ด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ 1) มีความรู้ในการจัดทำงบประมาณและการเงิน 2) มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำระบบพัสดุและครุภัณฑ์ ด้านการบริหารงานบุคคล คือ 1) มีความรู้ในด้านการพัฒนาบุคลากร 2) มีความรู้ในการประเมินเงินเดือนและผลงานครู ด้านการบริหารงานทั่วไป คือ 1) มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ 2) เข้าใจบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น 3) มีความรู้เกี่ยวกับงานปรับปรุงอาคารและสถานที่ และ 4) รู้แนวทางและวิธีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้านที่ 6 มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ 1) มีความสามารถในการกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายและเป้าหมายของสถานศึกษา 2) มีความสามารถในการวางแผน

โครงการและระบบการดำเนินงานของสถานศึกษา 3) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ มีความสามารถในการควบคุมดูแลงบประมาณของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล คือ 1) สามารถมอบหมายงานให้กับบุคลากรได้อย่างเหมาะสม 2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้มีการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ 3) สร้างความสามัคคีและบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นประชาธิปไตย 4) มีความสามารถในการส่งเสริมวินัยแก่บุคลากร และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้ ด้านการบริหารงานทั่วไป คือ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี 2) ส่งเสริมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 3) ส่งเสริมการดำเนินงานการปกป้องสิทธิเด็กและเยาวชน 4) รายงานผลและประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 5) จัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ และเอื้อต่อการเรียนรู้ และ 6) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมสัมพันธ์ชุมชนเพื่อร่วมมือทางการศึกษา

ด้านที่ 7 มีจรรยาบรรณ พัฒนาตนเอง และวิชาชีพทางการศึกษา ประกอบด้วย 1) รักษามาตรฐานวิชาชีพ มีจรรยาบรรณและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู 2) มีใบประกอบวิชาชีพ ผ่านการเลือกสรรและการอบรมพัฒนา 3) พัฒนาตนเองและวิชาชีพทางการศึกษา และ 4) มีความศรัทธาต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ด้านที่ 8 มีความมั่นคงทางครอบครัว ประกอบด้วย 1) มีครอบครัวอบอุ่น และมีฐานะที่มั่นคง 2) ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) เป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัว

7. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

7.1 คุณลักษณะพื้นฐานของรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

ประเด็นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับประเภทรายงานวิจัยเป็นงานวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต (ปริญญาโท)

สาขาการบริหารการศึกษา และเป็นรายงานวิจัยที่มาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมากที่สุด เนื่องมาจากเกณฑ์การคัดเลือกรายงานวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนดอยู่ในช่วงระยะเวลา 12 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2562 ย้อนหลังจากประกาศข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมการตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2550 ซึ่งรายงานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง และเป็นรายงานวิจัยประเภทวิทยานิพนธ์หรือปริญญาโทหรือเอก ส่วนรายงานวิจัยอื่น ๆ ที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือกผู้วิจัยได้นำมาร่วมในการสังเคราะห์ครั้งนี้ ทั้งนี้จากผลการศึกษาคุณลักษณะพื้นฐานของรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยนั้น สามารถอธิบายได้ว่า การค้นพบรายงานวิจัยจำนวนมากจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น อันเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ถูกจัดตั้งขึ้นอยู่หลายแห่ง ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 40 แห่ง [10] อีกทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ยังทำการเปิดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เป็นจำนวนมาก จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีผู้วิจัยสนใจศึกษางานในขอบข่ายทางด้านผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้การศึกษาวิจัยดังกล่าวได้ตอบสนองกับจุดเน้นของสถาบันการศึกษาที่ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและท้องถิ่น สอดคล้องกับ บุศรา [11] ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาระบบกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่พบว่าการบริหารจัดการงานวิจัยปัจจุบันของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มุ่งเน้นการศึกษาองค์ความรู้ที่ครอบคลุมในทุกมิติอย่างหลากหลายตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาทางสังคมและท้องถิ่น สามารถส่งเสริมและปฏิบัติได้ในระดับดี การกำหนดยุทธศาสตร์นโยบาย แผนงาน เป้าหมายของการ

บริหารงานวิจัย สามารถทำได้ค่อนข้างชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการวิจัย ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้คุณภาพ

ประเด็นที่ 2 จากรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด และผ่านการประเมินคุณภาพงานวิจัยนั้น พบว่าเป็นรายงานวิจัยในระดับมหาบัณฑิต (ปริญญาโท) ทั้งสิ้นจำนวน 37 รายการ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งจากข้อค้นพบดังกล่าวถือได้ว่าข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นรายงานวิจัยในระดับมหาบัณฑิตเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้จากสาเหตุของการค้นพบรายงานวิจัยด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ในระดับมหาบัณฑิตนั้น เนื่องมาจากการศึกษาวิจัยในระดับดังกล่าวมักมีขอบข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในลักษณะเชิงสำรวจและศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศึกษา ซึ่งจะมีความแตกต่างจากการศึกษาวิจัยในระดับดุษฎีบัณฑิต ที่มีจุดมุ่งหมายมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยในลักษณะเชิงวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยการวิจัยลักษณะดังกล่าวให้ความสำคัญกับการผสมผสานกันระหว่างการวิจัยพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์ เพื่อใช้ในการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบและให้ได้ผลผลิตหรือนวัตกรรมใหม่สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติจริง หรือแก้ไขสภาพปัญหาและพัฒนาต่อยอดในสิ่งที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้มากยิ่งขึ้น [12]

7.2 การสังเคราะห์รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

ด้านที่ 1 มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมทั้งภายนอกและภายใน ประกอบด้วย มีกิริยาวาจาสุภาพ นอบน้อม อ่อนโยน แต่งกายเรียบร้อย เหมาะสมกาลเทศะ มีสุขภาพ

ร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ มีความสง่าผ่าเผย น่านับถือ ว่าง
เรื่องยิ้มแย้มแจ่มใส มีอารมณ์ขัน สามารถควบคุมอารมณ์
ได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง
และกล้าแสดงออก ทั้งนี้การมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมทั้ง
ภายนอกและภายในของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการ
สะท้อนภาพลักษณ์ที่ดีจากบุคคลที่พบเห็น เป็นการสร้างความ
ความเชื่อมั่นในเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับ อำนวย [13] ที่กล่าวว่าพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพที่แสดงออก
เฉพาะตัวของผู้บริหารนั้น คือความโดดเด่นและความ
แตกต่างจากผู้อื่นในองค์กร กล่าวคือผู้บริหารที่พึงประสงค์
จะต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี เช่น แต่งกายเรียบร้อย
ท่าทางดี มีความร่าเริงแจ่มใส มีสุขภาพอนามัยที่ดี ทำให้
ผู้ที่พบเห็นเกิดความเชื่อมั่น ความมั่นใจในการทำงาน
ร่วมกันได้

ด้านที่ 2 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประกอบด้วย การยอมรับ
ฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีความสามัคคี ทำงานร่วมกับผู้อื่น
ได้ดี และทำงานเป็นทีม มีความเป็นมิตร ให้ความเป็น
กันเอง ไม่ถือตัวและมีความจริงใจ มีการสื่อสารและ
ประสานงานที่ดี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และคอยให้ความ
ช่วยเหลือผู้ร่วมงาน และเป็นผู้ให้เกียรติและยกย่องชมเชย
ผู้อื่นเสมอ ทั้งนี้การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของบริหาร
สถานศึกษาเป็นสิ่งที่ทำให้การทำงานร่วมกันของบุคคล
หรือสมาชิกในองค์กรเกิดความร่วมแรงร่วมใจ สามารถ
ดึงดูดศักยภาพให้บุคลากรอยากทำงานร่วมกันกับบริหาร
รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข
ซึ่งสอดคล้องกับ Ali [14] ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอนาคต
ภาพของผู้นำในสถานศึกษา ซึ่งมีผลการวิจัยประเด็นหนึ่ง
ที่ระบุถึงคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งของผู้บริหารสถานศึกษา
คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งคุณลักษณะจุดแข็งดังกล่าว
นี้เป็นคุณสมบัติที่จะส่งผลให้ผู้บริหารสามารถดำเนินงาน
ได้อย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จในองค์กร

ด้านที่ 3 มีคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย การยึดมั่น
ในความถูกต้อง มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม มี
ความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์

ส่วนตน มีความเมตตา กรุณา มีวิริยะอุตสาหะ อุทิศตน
ในการทำงาน รับผิดชอบและตรงต่อเวลา ยึดมั่นในกฎ
ระเบียบ และหลักธรรมคำสอนทางศาสนา ละเว้นจากสิ่ง
เสพติดและอบายมุข และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่
ผู้ร่วมงาน ทั้งนี้การมีคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร
สถานศึกษานั้นเป็นการสะท้อนถึงแนวคิดหรืออุดมคติที่ดี
ของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย
จรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ด้านจรรยาบรรณ
ต่อวิชาชีพและด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการที่ระบุว่า
ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรัก ความเมตตา ต้องให้
บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือ
ยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ
ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา
และจิตใจ [15] นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ประมาภรณ์
และนพดล [16] ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะ
จำเพาะของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีผลการวิจัยในประเด็น
หนึ่งพบว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเป็น
ตัวอย่างที่ดีของผู้ร่วมงานและคนในสังคมได้เป็นอย่างดี
แล้วนั้น การกระทำดังกล่าวถือเป็นส่วนที่ส่งเสริมให้
ผู้บริหารได้รับการยอมรับนับถือ ศรัทธา และน่าเลื่อมใส
จากบุคคลทั่วไปเป็นอย่างดีอีกด้วย

ด้านที่ 4 มีภาวะผู้นำ ประกอบด้วย เป็นผู้ตัดสินใจได้
ดีตามสถานการณ์ มีหลักการใช้เหตุผลและผล สามารถโน้มน้าว
จูงใจผู้อื่นร่วมกันทำงานได้เป็นอย่างดี มีวิสัยทัศน์
มองการณ์ไกล และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่นใน
การทำงาน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และมีไหวพริบ สติปัญญา
เฉลียวฉลาด แก้ไขปัญหาได้ดี ทั้งนี้การมีภาวะผู้นำของ
ผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการ
ดำเนินงานขององค์กรหรือสถานศึกษา กล่าวคือภาวะ
ผู้นำของผู้บริหารนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่คอยชักจูงให้
ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามและดำเนินงานได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Miriam [17] ที่กล่าวถึง
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร คือผู้บริหารต้องม
ีความเป็นผู้นำและมีความเข้มแข็งในการดำเนินงานของ

องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ อย่างแท้จริง จึงจะทำให้การดำเนินงานขององค์กรนั้นประสบความสำเร็จ

ด้านที่ 5 มีความรู้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาและหลักสูตรทางการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การจัดการเรียนรู้ นิเทศการศึกษา และการแนะแนว มีความรู้เกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียน การจัดทำงบประมาณการเงิน และครุภัณฑ์ มีความรู้ในด้านการพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้าใจบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น รู้แนวทางและวิธีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้การมีความรู้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารสถานศึกษานั้น ได้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 80 [18] ซึ่งบัญญัติให้มีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็น อันจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ราชการ ซึ่งประกอบด้วยความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ เช่น ความเป็นผู้นำทางวิชาการ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของชาติและหลักการจัดการเรียนรู้ ความรู้ความสามารถในการจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ด้านที่ 6 มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความสามารถในการกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายและเป้าหมายของสถานศึกษา ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสามารถในการควบคุมดูแลงบประมาณของสถานศึกษา สามารถมอบหมายงานให้กับบุคลากรได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมและสนับสนุนให้

บุคลากรได้มีการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ สร้างความสามัคคีและบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นประชาธิปไตย ส่งเสริมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมสัมพันธ์ชุมชน เพื่อร่วมมือทางการศึกษา ทั้งนี้การมีความรู้ความสามารถในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ได้สอดคล้องกับ Abdikadir [19] ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีต้องมีคุณลักษณะในการทำหน้าที่เป็นนักการเมือง นักเศรษฐศาสตร์ นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา นักวัฒนธรรมและศาสนา อันเนื่องมาจากในสถานศึกษานั้นมีผู้รับบริการที่หลากหลาย อาทิ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นต้น ดังนั้นคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการเหล่านี้จึงถือเป็นความสมบูรณ์แบบและก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา

ด้านที่ 7 มีจรรยาบรรณ พัฒนาตนเอง และวิชาชีพทางการศึกษา ประกอบด้วย การรักษามาตรฐานวิชาชีพ มีจรรยาบรรณและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีไปประกอบวิชาชีพ ผ่านการเลือกสรรและการอบรมพัฒนา พัฒนาตนเองและวิชาชีพทางการศึกษา และมีความศรัทธาต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยการมีจรรยาบรรณ พัฒนาตนเอง และวิชาชีพทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษานั้น สอดคล้องกับ มาตรฐานการปฏิบัติตน [20] ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

ด้านที่ 8 มีความมั่นคงทางครอบครัว ประกอบด้วยมีครอบครัวอบอุ่น และมีฐานะที่มั่นคง ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัว ซึ่งการมีความมั่นคงด้านครอบครัวของผู้บริหารสถานศึกษานั้น สามารถกล่าวได้ว่าครอบครัวคือ

จุดเริ่มต้นและถือเป็นสถาบันหลักที่สำคัญของการแสดงความรับผิดชอบต่อสมาชิก ทั้งนี้การมีความมั่นคงทางครอบครัวดังกล่าวได้สอดคล้องกับแนวคิดของ สุทธิชัย [21] ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาว่าควรเป็นผู้ที่เก่งในการดำเนินชีวิต ซึ่งหมายถึงความสามารถในการแบ่งเวลาสำหรับดูแลสุขภาพร่างกายตนเอง และความสามารถในการดูแลครอบครัวได้เป็นอย่างดี ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการศึกษาข้อมูลในระดับทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยจากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยนั้น คือ การมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมทั้งภายนอกและภายใน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีภาวะผู้นำ มีความรู้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีจรรยาบรรณพัฒนาตนเองและวิชาชีพทางการศึกษา และมีความมั่นคงทางครอบครัว ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการศึกษานำข้อมูลไปประกอบการดำเนินงาน อาทิ การกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา หรือนโยบายด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา อันจะเป็นประโยชน์และก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อวงการศึกษาระดับประเทศ เป็นต้น

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ด้วยการประยุกต์ใช้การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบนี้ เป็นการศึกษาสังเคราะห์งานวิจัยในเชิงคุณภาพ ดังนั้นเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่มีความหลากหลายเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น จึง

ควรมีการประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีหรือรูปแบบการศึกษาวิจัยในรูปแบบอื่นๆ เช่น การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณหรือการวิจัยผสมผสานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เป็นต้น

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] Y. Nilkoch, " Characteristics of School Administrators in the 2st Century," in *Academic conferences presenting national research*, 2018. (in Thai)
- [2] A. Jongsareejit, " Systematic Reviews," *Jouranl of Liberal Arts Maejo University*, vol. 1, no. 1, pp. 87-105, 2013. (in Thai)
- [3] S. Phothisat, *Systematic Reviews*, Bangkok: Lohthong House Print, 2004. (in Thai)
- [4] O. Untimanon, " Principles of Research Quality Assessment," 2013. [Online] . Available: <http://kmops.moph.go.th/index.php/km-test/> . [Accessed 21 June 2020]. (in Thai)
- [5] S. Tangprasert, "Knowledge Transfer in the Context of Information Systems Integration: A Systematic Literature Review," *Information Technology Journal*, vol. 10, no. 2, pp. 70-84, 2014. (in Thai)
- [6] C. Beadnok, "Evaluation of the Quality of the Thesis in Graduate," *Academic Journal Pathumthani University*, vol. 9, no. 1, pp. 204-209, 2019. (in Thai)
- [7] A. Lincharoen, " Qualitative Data Analysis Techniques," *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University*, vol. 17, no. 1, pp. 17-29, 2015. (in Thai)

- [8] T. Singthorath, "Desirable Characteristics of Administrators in Chiang Mai Educational Service Area 1 as Viewed by the Private School Teachers," Education Administration, Chiang Mai Rajabhat University, 2008. (in Thai)
- [9] N. Ritin, "Administrator's Desirable Characteristics in the Opinion of the Teachers in Hua Hin District, The Office of Prachuabkhirkhan Educational Service Area 2," Educational Administration, Suan Dusit University, 2008. (in Thai)
- [10] Office of the Higher Education Commission, "Higher Education Statistics," 2017. [Online]. Available: <https://www.mua.go.th/>. [Accessed 6 December 2020]. (in Thai)
- [11] B. Sarakes, "The Guidelines of System and Mechanism Development for Research Management of Rajabhat Universities," Master of Science, National Institute of Development, 2012. (in Thai)
- [12] I. Suwathanpornkul, Educational Research: Concepts and Applications, Bangkok: Chulalongkorn University, 2019. (in Thai)
- [13] A. Thongprong, Leadership for School Administrators, Bangkok: Friendship Printing and Studio, 2011. (in Thai)
- [14] A. Sabanci, "Understanding School Leaders' Characteristics and Estimating the Future," 2013. [Online]. Available: <http://www.scirp.org/journal/oj>. [Accessed 10 December 2020].
- [15] Government Gazette, "Regulation of the Teachers Council of Thailand on Professional Standards B.E. 2013," 2013. [Online]. Available: <http://www.educ.su.ac.th/imag/curriculum>. [Accessed 21 December 2020]. (in Thai)
- [16] P. Yamamoto, N. Chenaksara, "The Particular Characteristic Indicators of Secondary School Administrator," *Technical Education Journal King Mongkut's University of Technology North Bangkok*, vol. 9, no. 2, pp. 161-169, 2018. (in Thai)
- [17] M. A. Campo, "Leadership and Research Administration," *Research Management Review*, vol. 20, no. 1, pp. 1-5, 2014.
- [18] Ministry of Education Thailand, "Curriculum and Manual for the Development of Government Teachers and Educational Personnel, Before Taking the Position of Director of the Educational Institution," 2019. [Online]. Available: <http://personnel.obec.go.th/>. [Accessed 13 June 2020]. (in Thai)
- [19] A. I. Farah, "School Management: Characteristics of Effective," *Principal Global Journals Inc*, vol. 13, no. 13, pp. 12-16, 2013.
- [20] Government Gazette, "Behavioral Patterns Based on Professional Ethics B.E. 2007," 2007. [Online]. Available: <http://www.ksp.or.th/ksp2018/>. [Accessed 13 June 2020]. (in Thai)
- [21] S. Panyaroj, Complete with Management Matters, Bangkok: S. Asia Press (1989), 2012.